

TÜRKİYE'DE BİLGİ EDİNME HAKKI: AÇIKLIK VE ŞEFFAFLIK İLKELERİNİN BELEDİYE WEB SAYFALARINA YANSIMASI*

RIGHT TO INFORMATION IN TURKEY: REFLECTION OF OPENNESS AND TRANSPARENCY ON MUNICIPALITY WEBSITES

Dr. Öğr. Üyesi Filiz Tufan EMİNİ
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
E-mail: ftemini@comu.edu.tr

Doktora Öğrencisi, Çağlar Eren AYAZ
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü,
E-mail: ceayaz@gmail.com

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
<p>Anahtar Kelimeler: Gizlilik, Bilgi edinme hakkı, Açıklık, Şeffaflık, Belediye.</p> <p>DOI: 10.26809/joa.2018548636</p>	<p>Bu çalışmanın konusu, Türkiye'de idarenin bilgi verme ödevi açısından durumunun, il belediyelerinin web sayfaları aracılığı ile ortaya konmasıdır. Çalışmada, Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde 51 il belediyesinin web sayfası analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, oranı değişmekle birlikte tüm il belediyelerinin web sitelerinde bilgi edinme hakkı bağlamında eksikleri olduğunu ortaya koymuştur. Bilgi edinme hakkı kapsamında kamuoyu ile paylaşılması gereken bilgi veya belgelerin çoğu, belediyeler tarafından yayımlanmamaktadır. Şeffaf ve hesap verebilir yönetim anlayışı ile bağdaşmayan bu durum, il belediyelerinde yönetimin hesap verme sorumluluğunun tam anlamıyla yerine getirilmediğini ortaya koymaktadır.</p>

ARTICLE INFO	ABSTRACT
<p>Keywords: Secrecy, Right to information, Openness, Transparency, Municipality.</p> <p>DOI: 10.26809/joa.2018548636</p>	<p>The subject of this article is to review the status of administration in Turkey on right to information through examining the municipality websites. In this study, websites of 51 municipalities in Turkey were analyzed in accordance with the sections of the Act of Basis and Principles for Right to Information. The results have revealed that all of the municipalities have some incompleteness on their websites in terms of right to information. Municipalities haven't published most of the information and documents that have to be published according to the Act yet. The results also have revealed that accountability haven't been put into practice by all means in municipalities and their status hasn't been compatible with the idea of transparent and accountable administration yet.</p>

*Bu çalışma, 6-7 Eylül 2018 tarihlerinde Lviv /UKRAYNA' da gerçekleşen 3. Uluslararası Rating Academy Kongresi: "Uygulamalı Bilimler" konulu kongrede sunulmuş aynı isimli bildirinin gözden geçirilmiş halidir.

1. GİRİŞ

Dünyada 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren özellikle yönetimin keyfi davranışlarına son verilmesi, yönetimde gizlilik, kapalılık, yozlaşma ve yolsuzlukların önlenmesine yönelik yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında, yönetimde şeffaflık ve açıklık gereksiniminin ön plana çıktığı görülmektedir. Küreselleşme, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, bilgi çağı, insanların standartları ve eğitim düzeyindeki artış, yönetimde şeffaflık ve açıklık düşüncesinin gelişmesine katkıda bulunmuştur.

Yönetimde açıklığın ve şeffaflığın hayata geçirilmesi, bir takım yönetsel araçların işlevsel bir şekilde çalışmasına bağlıdır. Bu araçlardan ilki, yönetimin karar alma süreci sonrasında vatandaşın bilgilendirmesini ifade eden bilgi verme ödevidir. Bilgi edinme hakkı, vatandaşın, yönetimin işlem ve eylemleri hakkında bilgi ve belge talep edebilmesini, dinlenilme hakkı ise yönetimin yerine getirdiği işlevlerden doğrudan veya dolaylı olarak menfaatleri etkilenenlerin dinlenmesini mümkün kılar. Bu ilkelerin tümü, yönetimin tüm işlemlerinin ve verdiği kararların gerekçeli olması ilkesini de beraberinde getirir. Son olarak, yönetimin, işlevlerini yerine getirirken uyması gereken kurallar bir yasa ile belirlenmeli ve bu yasa kamuoyu ile de paylaşılmalıdır.

Bilgi edinme hakkının hayata geçirilmesi, vatandaşların, idarenin eylem ve işlemleri ile ilgili bilgi sahibi olmasının kolaylaşmasını sağlamaktadır. Böylelikle idarenin faaliyetlerini yasal yoldan denetlemesinin önü açılmakta ve idarenin keyfi davranışları önlenmektedir. Bir başka açıdan bakıldığında, idarenin faaliyetleri hakkında yeterli bilgiye istediği anda sahip olabilen olan vatandaş, yönetime aktif olarak katılabilmekte ve yönetişim süreçleri etkin bir şekilde hayata geçirilebilmektedir. Bu gelişmeler, vatandaşlar açısından, demokratik eğilimlerin artması, devlet-vatandaş arası diyalog ortamının ve yakınlığın gelişmesi, vatandaşın devlete olan güveninin tesis edilmesi ve vatandaşın demokratik yollarla idareden hesap sormasının ve onu denetlemesinin önünün açılması olasılıklarını beraberinde getirmektedir. Devletler açısından ise, vatandaşlara bilgi edinme hakkının tanınması ve yönetsel süreçlere katılımlarının sağlanması, yönetimde etkinlik ve verimliliği sağlamaktadır. Ayrıca, gizliliğin ve kapalılığın önlenmesi ile hesap verebilirlik mekanizmalarının hayata geçirilmesi, toplum gereksinmelerine karşı hassas bir yönetim tarzını beraberinde getirmekte ve devletin meşruiyetini olumlu yönde etkilemektedir.

Demokratik rejimlerin vazgeçilmez unsurlarından sayılan bilgi edinme hakkı, açıklık ve şeffaflık ilkesi ile iç içedir. Açıklık ve şeffaflığın sağlanması ve idarenin eylem ve işlemlerini kamuoyunun bilgisine sunmasının en göze çarpan araçlarından birisi de web siteleridir. Dolayısıyla, bu çalışmanın literatür taramasını içeren ilk kısmında, öncelikle yönetimde gizlilik ve dışa kapalılık ile açıklık ve şeffaflık kavramlarına, açıklığın gelişimine ve bir açık yönetim aracı olarak bilgi edinme hakkına yer verilecektir. Çalışmanın uygulamaya dönük ikinci kısmında ise, Türkiye'deki İl Belediyelerinin web sayfalarında yer alması gereken ve Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik ile çerçevesi çizilen bilgiler analiz edilecektir.

2. YÖNETİMDE GİZLİLİK VE DIŞA KAPALILIK

Gizlilik, yönetimdeki bilgi, belge ve diğer verilerin açıklanmaması anlamına gelmektedir. Kapalılık ise, kamu kurum ve kuruluşlarının dıştan gelen her türlü etkiye karşı duyarsız kalmasını, çoğu işlem ve eylemlerinin dışardan görülememesini ve alınan kararların gerekçelerinin açıklanmamasını ifade eder. Kapalılık, yönetimin hizmet yürüttüğü çevre veya halka duyarsızlığını ifade ederken, gizlilik ise hem çevreye hem de yönetimin kendi içindeki kişi ve birimlere karşı izlediği bir politikadır (Eken, 1994: 28). Esasında gizlilik ve dışa kapalılık bir madalyonun iki yüzü gibidir. Dışa kapalı bir yönetim, esasen gizliliği de faaliyet

alanlarına göre genişletmekte ve bu tercih öncelikle vatandaşla ilişkileri etkilemektedir (Karaman ve Atak, 1996:111).

Gizliliğin, toplumların idari ve siyasi yönden kurumlaşmaya başlaması ile birlikte ortaya çıktığı söylenebilir. Gizliliğin kökenlerinin, kabile hayatındaki ihtiyar meclislerinin kapalı kapılar arkasındaki görüşmelerine kadar indiği, hükümet işlerinin monarkın sorumluluğunda olduğu yönetim anlayışında ise kurumlaştığı ifade edilmektedir (Eken, 1994: 26). Yönetimde gizlilik düşüncesinin kurumsallaşmasının çeşitli dayanakları bulunmaktadır. Bu dayanaklar arasında, hukuki gerekçeler kadar yönetim kültürü ve uygulamalarının da önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Gizliliğin dayanakları arasında kamunun bilgilendirilmesine yönelik mevzuat eksikliği, gizliliği esas alan yönetim uygulamalarının yerleşikliği, kamu görevlilerinin görüşlerini açıklamalarının kısıtlanması ön plana çıkmaktadır (Şengül, 2008: 9-14). Yönetim faaliyetlerinin gizli tutulmasında ve hatta gizliliğin hâkim bir yönetim kültürü haline gelmesinde belirleyici olduğu ifade edilen faktörler, devlet çıkarlarının zarar görmemesi, kamu yönetiminin dış çevreye karşı korunması, bürokratik gücün pekiştirilmesi ve kişilerin özel yaşam alanlarının korunması şeklinde sıralanabilir (Şengül, 2008: 5-8).

Demokratik ülkelerde şeffaflıkla gizlilik arasındaki ilişki, tartışılan konular arasındadır. Hangi yönetim faaliyetlerinin gizli, hangilerinin vatandaşlara açık olacağı, ülkelerin demokratiklik düzeyi ile bağlantılıdır (Şengül, 2008: 15). Gizlilik, halkın yönetime karşı memnuniyetsizliğini arttırmakta, kamu yönetimi ve halk arasındaki ilişkileri bozmakta, gerek devlet gerekse toplum açısından telafisi zor sonuçlar ortaya çıkarmaktadır (Eken, 2005: 22). Nitekim, demokrasisi gelişmiş ülkelerde açıklık ve şeffaflık kural haline getirilirken, gizlilik istisna olmaktadır (Şengül, 2008: 15; Hız ve Yılmaz, 2004: 40).

3. YÖNETİMDE AÇIKLIK VE ŞEFFAFLIK

Açıklık kavramı, yönetim biliminde, idari açıklık, yönetimde şeffaflık, günışığında yönetim, idari demokrasi gibi terimlerle ifade edilebilmektedir (Eken, 1994: 39; Fındıklı, 1996: 103). Bu terimler, yönetimde egemen olan gizli ve dışa kapalı uygulamalara karşı üretilen ve yönetim sistemlerindeki egemen anlayışa alternatif olarak ileri sürülen yeni bir yönetim düşüncesini ifade etmektedir. Açıklık, perdelerin kalkmasını ve arkasında olanların görünmesini, aleniliği, saklanan şeylerin bilinmesini ve anlaşılabilir olmayı ifade ederken; şeffaflık ise yönetim dilinde daha çok açıklığı tanımlar niteliktedir (Eken, 1994: 39). Daha net bir tanımla yapılacak olursa, yönetimde açıklık, vatandaşların devlet yönetimi hakkında gerekli bilgilere ulaşabilme haklarının anayasal ve yasal normlarla güvence altına alınmasıdır (Yıldırım, 2004: 17).

Yönetimde açıklık, bilgi almak/vermekten ibaret değildir. İlke, kamuoyunun, yönetimin eylem ve işlemleri hakkında bilgi sahibi olmasını, kararların nasıl ve kimler tarafından alındığının bilinmesini, yönetsel yerlerin, faaliyetlerin, dosyaların açık tutulmasını ve isteyenlerin herhangi bir faaliyete tanıklık etmesini gerektirir (Akıllıoğlu, 1991: 2; Eken, 1994: 25). Ayrıca açık yönetim, yönetimin karar ve işlemlerini yönetilenlere ayrıntılı olarak anlatmakla yetinmeyip, bunları tüm yönleriyle kamuoyunda tartışabilen ve bu tartışmaların sonucunda alınan kararları uygulamaya aktaran bir yönetim tarzıdır (Bilgin, 1995: 182). Halkın sorduğu sorulara cevap alabildiği ve yönetsel konuları tartışabildiği bu yönetim tarzında ilke, yönetimin cevap verebilirlik kapasitesini artırmaktır (Schedler, 1999: 14-15).

Yeni kamu yönetimi anlayışında, idarede toplanan bilgi ve belgelerin, halkın görüşüne ve kullanımına açık olması gerekliliği üzerinde durulmakta ve bunun aynı zamanda bilgi toplumunun da vazgeçilmez bir unsuru olduğu kabul edilmektedir (Hız ve Yılmaz, 2004: 40). Bu anlayışa göre, yönetimde açıklık, belirli amaçlara ulaşmada bir araç olarak görülmektedir. Açıklığın temel hedefi, yönetimin işleyişini iyileştirmek, halkla ilişkileri yumuşatmak/yönetim-

yönetilen ilişkilerini iyileştirmek-yakınlaştırmak ve yönetime daha demokratik bir nitelik kazandırmaktır (Eken, 1994: 43).

Yönetimde açıklık ve şeffaflık ilkelerinin başarılı bir şekilde uygulanmasının, hesap verebilirlik eğilimlerini harekete geçirmesi beklenmektedir (Fox, 2007: 663). Bu durum; politika belirleyiciler açısından, yolsuzluklarla mücadeleyi, karar alma süreçlerinin halka açık olmasını, iyi yönetim uygulamalarını, etkinlik ve etkililiği hayata geçirme gerekliliğini de beraberinde getirmektedir (Ball, 2009: 293).

3.1. Yönetimde Açıklık ve Şeffaflığın Gelişimi ve Önemi

Yönetimde açıklık/şeffaflık düşüncesi ve uygulamaları, 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren, geleneksel idari sistemin tartışılmaya başlanmasıyla birlikte gelişme göstermiştir (Eken, 1994: 40). Ülkenin ilk defa Birleşmiş Milletler Evrensel Bildirgesi'nde iletişim özgürlüğü bağlamında ifade edildiği, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde ise daha geniş bir şekilde yinlendiği görülmektedir. Her iki belgede de açıklık genel ilke olmakla birlikte kamu düzeni amacıyla ilkeye sınırlar getirilebileceği belirtilmiştir (Akıllıoğlu, 1991: 2).

Kamu yönetiminin işleyişinde gizlilik ilkesinden vazgeçilerek açıklık ve şeffaflık ilkelerinin tartışılmaya başlanmasının nedenleri arasında, kamu yönetiminin faaliyet alanının genişlemesi, devletin müdahaleci politikalarındaki artış, vatandaşların eğitim ve kültür düzeylerinde meydana gelen değişimler, bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimi, demokrasinin gelişmesi ve bireylere tanınan hak ve özgürlüklerin genişlemesi sonucu kamu otoritelerinin hak ve adalet konusunda duyarlı olma ve halkı anlama konusunda da açık olma gereksinimi duyması ve son olarak ulus üstü kurumların etkisi sayılabilir (Eken, 1994: 41-42; Şengül, 2008: 17-24).

80'li yıllar ile birlikte yönetimde açıklık ve şeffaflığın daha sık dile getirilmesinde ise, yöneten-yönetilen ayrımının yerini hizmet veren-hizmet alan ayrımına bırakması, yani zihniyet değişimi en belirgin rolü oynamaktadır (Yıldırım, 1998: 227). Yeni kamu yönetimi anlayışının egemenliği ile geleneksel yönetim anlayışının terk edilmesi gereksiniminin ortaya çıktığı ve küreselleşme, post modernizm, bilgi çağı, vatandaş odaklılık, demokrasi, katılım söylemleri ile açıklanan bu yeni dönemde, bireyselleşmenin ön plana çıkmasıyla bireyin, yönetimin aldığı kararlardan etkilenen (pasif) konumdan yönetsel kararlara katılan (aktif) konuma geçtiği görülmektedir. Dolayısıyla, yönetimde açıklık ile katılımcı yönetim anlayışının gelişmesi arasında bir doğru orantı vardır denilebilir.

Yönetimde açıklık ve şeffaflığın benimsenmesi, vatandaş ile devlet arasında bir ilişki ağı geliştirilmesini ve vatandaşın geri bildirimler alınmasını beraberinde getirmektedir. Bu ağ vasıtasıyla, vatandaş ile devlet/kamu yönetimi arasındaki mevcut kopukluklar ile çatışmaların azalması ve aşınan güven ortamının da yeniden tesis edilmesi mümkün gözükmektedir. Devlet-toplum ilişkilerinde dengenin sağlanmış olması, katılımcı demokrasinin yerleşmesi ile birlikte demokrasinin sorunsuz bir şekilde işlenmesini de beraberinde getirecektir.

Açıklık ilkesi, karışık işlerin düzenlenmesini, gizli kalmış muhtemel hukuk dışı davranışların açığa çıkmasını ve bunları sağlamaya yönelik bir çalışma ortamının oluşturulmasını öngörür (Eken, 1994: 40). Dolayısıyla açıklık, kamu kurumlarında görülen kapalılığın/gizliliğin özendirilebileceği hukuk çizgisi dışına çıkma eğilimlerini kısıtıcı, önleyici bir rol oynamaktadır (Güran, 1982: 103). Açıklık ilkesinin hayata geçirilmesi ile yönetim, yerine getirdiği işlevler hakkında bilgi sahibi olan vatandaşların denetimi (İyimaya, 2003: 42) ile karşı karşıya kalacak, böylelikle yozlaşma ve yolsuzluklar mümkün olduğunca engellenebilecektir.

Özellikle bilgi edinme hakkının gündeme gelmesi ile birlikte, yönetimde bir paradigma değişimini de beraberinde getirdiği ifade edilen (Roberts, 2000: 308) gizlilikten açıklığa

geçişin, yönetime güvenilirliği, inanılabilirliği, işlemlerinde ve işleyişinde objektifliği, dürüstlüğü, adilliği, isabeti, kararlılığı, ekonomiyi, etkinliği (Güran, 1982: 105), verimliliği, hesap verebilirliği, halkın bilgilendirilmesi ve yönetime katılımını sağlaması; yolsuzluk-yozlaşmaları ise en aza indirmesi beklenmektedir.

4. YÖNETİMDE AÇIKLIK VE ŞEFFAFLIĞIN ARACI OLARAK BİLGİ EDİNME HAKKI

Katılımcı demokrasinin ve şeffaf yönetimin en başta gelen unsurlarından, açık ve sorumlu yönetim ilkesine göre, yönetimlerin faaliyetlerin halkın gözü önünde yapılması ve yurttaşların istedikleri bilgilere ulaşabilmelerinin sağlanması gerekmektedir (İyimaya, 2003: 43; Uzun, 2005: 230). Bu nedenle, çoğulcu ve demokratik bir toplumda, kamu yararını ilgilendiren konularda bilginin kolayca erişilebilir olmasının önemi göz önüne alınarak, eşitlik ilkesi temelinde ve açıklık kurallarına uygun olarak, kabul edilebilir sınırlar içinde resmî belgelere daha fazla erişimin sağlanması gerekmektedir (Kaya, 2005: 189-190; Güran, 1982: 105). Bu açıdan bireylere, günümüzde artık temel demokratik insan hakları kategorisinde sayılan (Fox, 2007: 663) bilgi edinme hakkının tanınması önemli bir gelişmedir.

Bilgi edinme hakkı, bugüne kadar bürokratik gizliliğe bürünmüş, açık ve şeffaf olmayan kamu yönetimi kültürüne karşı gelişen toplumsal ve hukuki bir hareket (Ceylanoğlu, 2006: 62) olarak algılanmaktadır. Tansen (2006: 58-61), bilgiye erişim hakkının temel ilkelerini on başlık altında toplamıştır:

- İlk ilke olan azami ifşa, idarenin azami açıklama yükümlülüğünün olmasıdır. Bu ilke, kamu makamları tarafından sağlanan tüm bilgilerin açıklanmasının öngörüldüğü ilkedir. Azami ifşa ilkesinin ikinci bir görünümü daha vardır: sadece vatandaşın değil herkesin bilgi edinme hakkına sahip olduğu ilkesi.
- İkinci ilke yayınlama yükümlülüğüdür. Buna göre, yasal düzenlemelerle belirtilen hedeflere ulaşmak için, kamu kurumları tarafından kayda değer görülen belgelerin açıklanması gerekmektedir.
- Üçüncü ilke yönetimde şeffaflığı artırma ilkesidir. Toplum, sahip olduğu haklar konusunda bilgi sahibi olmalıdır. Dolayısıyla okuma yazma seviyesi dikkate alınarak, yasanın asgari düzeyde toplumun eğitimini kapsayan hükümlere yer verilmesi gerekmektedir. Diğer bir ilke olan “sır kültürüyle mücadele” de, “yönetimde şeffaflığı artırma” ilkesinin bir diğer görünümü olarak uluslararası metinlerde yer almaktadır.
- Dördüncü ilke olan İstisnaların sınırlandırılması sistemi ile kastedilen, kamu kurumlarının yapılan bütün başvurular, konusu bilgi edinme hakkının sınırları içine girecek dahi olsa, nedeni belirtilmek koşuluyla cevaplandırılmalıdır. Kamu yararına öncelik verilmesi bunun istisnası olabilir.
- Beşinci ilke, bilgiye erişimin usulü konusunda ilkeler belirlenmesidir. Buna göre öncelikle, başvuruların cevaplandırılması veya başvurunun reddedilmesi yasa ile öngörülen belirli zaman dilimleri içinde yapılmalıdır. Kamu kurumları kurumsal internet sayfalarını mutlaka güncellemeli ve şekillendirmelidir. İdari makamın kararına karşı yargı yoluna müracaat, yurttaşlar ve kamu kurumları için açık olmalıdır. Kamu kurumları vatandaşa yardım etmek için görevlendirilecek kişilerin eğitimini sağlamalı. Son olarak okuma yazma bilmeyen ve özürli bireylerin bilgiye erişim hakkını sağlayacak tedbirler alınmalıdır.
- Altıncı ilke ücretler ile ilgilidir. Buna göre, kamu kurumu tarafından sağlanan bilgiye erişim hakkının gelişebilmesi için ücretler, potansiyel uygulayıcıları caydırıcı yükseklikte olmamalıdır.
- Yedinci ilke, kamuya açık toplantılardır. Bu ilkeye göre, kamuyu ilgilendiren sorunları ele alan resmi toplantılar yapılmalıdır.

- Sekizinci ilke, ifşa yükümlülüğüne öncelik verilmesidir.
- Dokuzuncu ilke, ihbarda bulunan kişi ve kurumların korunmasıdır.
- Son ilkeye göre de başvuru sahibine kamu kurumu tarafından verilen cevabın doğru, yeterli, gerçekçi ve tatminkâr olması gerekmektedir.

Sayılan ilkelerden birçoğunun etkili bir şekilde uygulamaya aktarılmasında, kamu kuruluşlarının web siteleri de bilgi edinmede önemli bir araçtır. Dünyada internet kullanımının yaygınlaşması ile yönetimin bilgi verme ödevi daha net sorgulanır hale gelmiştir. İdarenin genel bir bilgi verme yükümlülüğü söz konusu olmamakla birlikte, Türkiye'de 2003 yılında yürürlüğe giren Bilgi Edinme Hakkı Kanunu uyarınca hazırlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik (Yönetmelik, 2004), kamu kurumlarının internet sayfalarında yer vermeleri gereken bir takım bilgi ve belgeleri karara bağlamıştır. Çalışmanın uygulama kısmında, Türkiye'deki il belediyelerinin web sayfaları ilgili Yönetmelik hükümlerine göre incelenmiştir.

5. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bilgi teknolojilerinin ve internetin yaygınlaşmasıyla birlikte web sayfaları önemli bir araç haline gelmiştir. Kamu kurumlarının web sayfalarının vatandaşın bilgi edinme hak ve gereksinimini gözeterek düzenlenmesi gerekmektedir. Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik; kamu kurumlarının kurumsal internet sayfası üzerinden vatandaşların bilgisine sunmaları gereken zorunlu ve ihtiyari doküman ve bilgilerin neler olduğunu açıkça düzenlemiştir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de il belediyelerinin, Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik hükümleri uyarınca, web sitelerinde yer vermeleri gereken zorunlu ve ihtiyari bilgilerden hangilerine ne düzeyde yer verdiklerinin ortaya konmasıdır.

6. ARAŞTIRMANIN EVRENİ YÖNTEMİ VE SINIRLILIKLARI

Çalışma, 2017 yılında toplanan verilere dayanmaktadır. 2017 yılının Haziran-Ekim ayları arasında Türkiye'deki il belediyelerinin web siteleri, Bilgi Edinme Hakkı Kanununun 31. maddesi uyarınca hazırlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde incelenmiştir. Değerlendirmenin sistematik şekilde yapılabilmesi için ilgili yönetmelikte yer alan ve belediyelerin web sayfalarında yer vermeleri gereken zorunlu ve ihtiyari kalemleri içeren bir form düzenlenmiştir. 51 il belediyesinin web siteleri, belirtilen tarih aralığında ziyaret edilerek, analiz formu üzerinde gerekli işaretlemeler yapılmış ve elde edilen sonuçlar tablolastırılarak yorumlanmıştır.

7. BULGULAR

Bilgi Edinme Hakkı Kanununun 31. maddesi uyarınca hazırlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmeliğe göre, kurum ve kuruluşların web sayfalarında yer vermeleri gereken zorunlu Doküman ve belgeler aşağıdaki gibidir (md. 6);

- a) Görev ve hizmet alanlarına giren konulardaki bilgi veya belgelerin konularını ve bunların hangi birimde mevcut olduğunu ihtiva eden kurum dosya planları,
- b) Görev ve hizmet alanlarına giren konulardaki temel nitelikli karar ve işlemlerini, mal ve hizmet alımlarını, satımlarını, projelerini ve yıllık faaliyet raporları,
- c) Görev ve hizmet alanlarına giren konulardaki kanun, tüzük, yönetmelik, Bakanlar Kurulu kararı veya diğer düzenleyici işlemlerin neler olduğu, yayımlanmışsa hangi tarihli ve sayılı Resmî Gazetede yayımlandığını, görev ve hizmet alanlarıyla ilgili mevzuatın değişiklikleri işlenmiş hali.

Yönetmeliğe göre, “Bu Yönetmelik kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, bu bilgileri tek tek birimler bazında, aynı kurumsal internet sayfası üzerinden; zorunlu hallerde kurumsal internet sayfasından link verilerek suretiyle birime ait internet sayfası üzerinden kamuoyunun bilgisine sunarlar” (md. 6).

Tablo 1. Kurumların İnternet Sayfalarında Bulunması Zorunlu Olan Bilgiler

	Bilgi Edinme Başvuru Butonu / Başvuru Formu ve E-Posta Adresi	Standart Dosya Planları	Temel Nitelikli Karar ve İşlemler		Mal ve Hizmet Alım/Satım İhaleleri	Projeler	Yıllık Faaliyet Raporları	Denetim Raporları	Görev ve Hizmet Alanına Giren Mevzuat
			Meclis Kararları	Encümen Kararları					
ADİYAMAN	+	-	+	-	-	+	+	(4)	-
AFYONKARA.	+	+	+	-	(1)	+	+		(1)
AĞRI	-	-	-	-	(1)	+	-	-	-
AMASYA	+	-	+	-	+	-	+	+	-
ARTVİN	(1)	-	+	-	+	+	-	-	-
BİLECİK	+	-	(4)	-	+	+	-	-	-
BİNGÖL	+	-	+	(1)	(1)	-	+	-	+
BİTLİS	-	-	+	-	+	-	-	-	-
BOLU	+	-	-	-	+	+	+	-	-
BURDUR	-	-	+	+	-	-	-	-	-
ÇANAKKALE	+	-	+	+	+	+	+	-	+
ÇANKIRI	-	-	-	-	(1)	+	-	-	-
ÇORUM	+	-	+	-	+	(1)	+	-	+
EDİRNE	+	-	+	-	+	+	+	-	+
ELAZIĞ	+	-	+	-	+	+	+	-	+
ERZİNCAN	+	-	+	-	+	-	-	-	+
GİRESUN	+	-	+	-	+	+	+	-	+
GÜMÜŞHANE	+	(1)	-	-	+	+	-	-	-
HAKKARİ	-	-	+	-	+	-	-	-	-
ISPARTA	-	-	+	-	+	+	+	-	+
KARS	+	-	-	-	+	(1)	+	-	+
KASTAMONU	(3)	-	+	(1)	+	+	+	-	-
KIRKLARELİ	+	-	+	-	+	+	+	-	+
KIRŞEHİR	-	-	+	-	(4)	+	+	-	+
KÜTAHYA	(1)	+	+	-	+	+	+	-	-
MUŞ	-	-	+	-	+	+	+	-	-
NEVŞEHİR	+	-	-	-	+	+	-	-	+
NİĞDE	+	-	-	-	+	+	(4)	-	-
RİZE	+	-	+	-	+	+	+	-	+
SİİRT	+	-	+	-	+	-	+	-	-
SİNOP	(3)	+	+	-	+	-	+	-	+
SİVAS	+	-	+	-	+	+	+	-	+
TOKAT	(1)	-	-	+	+	+	-	-	-
TUNCELİ	-	-	+	-	+	+	-	-	+
UŞAK	-	-	-	-	+	+	+	-	+
YOZGAT	+	-	+	+	+	+	-	-	+
ZONGULDAK	+	-	+	+	+	+	+	-	+
AKSARAY	+	-	-	-	+	+	+	-	-
BAYBURT	+	-	+	-	+	(1)	(4)	-	-
KARAMAN	+	-	+	-	+	-	+	(4)	+
KIRIKKALE	-	-	+	+	+	+	(4)	-	-
BATMAN	(2)	-	+	-	-	+	(4)	-	+
ŞIRNAK	-	-	+	-	+	+	-	-	-
BARTIN	-	-	-	-	+	-	+	-	-
ARDAHAN	+	-	+	-	+	+	-	-	-
İĞDIR	+	-	+	-	(1)	-	(1)	-	+
YALOVA	+	-	+	-	+	-	-	-	-
KARABÜK	(3)	-	+	-	+	+	-	-	-
KİLİS	-	-	+	-	-	+	+	-	-
OSMANİYE	-	-	+	(1)	-	+	+	-	-
DÜZCE	+	-	(4)	-	+	+	+	-	+

1: Bağlantı çalışmıyor/hatalı yönlendirme/sayfa boş

2: BİMER sayfasına yönlendirme

3: Üyelik şartı

4: Eski tarihli doküman mevcut olduğu halde güncel doküman mevcut değil

Tablo 1’de, Yönetmelik hükümleri çerçevesinde, kurumların internet sayfalarında yer alması zorunlu olan hususların, il belediyelerinin internet sayfalarında yer alma durumları gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde; özellikle standart dosya planları, encümen kararları ve denetim raporlarının, belediyelerin büyük bir çoğunluğu tarafından internet sayfalarında yayımlanmadığı görülmektedir. Yine yönetmelik gereği internet sayfalarında yer alması gereken meclis kararları, projeler, ihale ilanları ve mevzuat gibi yayımlanması zorunlu unsurlar da birçok belediye tarafından kamuoyu ile paylaşılmamaktadır. 13 il belediyesinin internet sayfasında ise, bilgi edinme başvurusunu sağlamaya yönelik başvuru butonu veya formu bulunmamaktadır.

Yönetmeliğe göre, kurum ve kuruluşların, bilgi edinme hakkının etkin olarak kullanılabilmesi ve bilgi edinme başvurularından kaynaklanan iş yükünün en aza indirilebilmesi amacıyla, web sayfaları üzerinden vatandaşların bilgisine sunabilecekleri ihtiyari bilgi ve veriler aşağıdaki gibidir (md. 7):

- a) Teşkilat yapısı, görevler, bütçe, gelir ve giderler hakkındaki bilgi veya belgeler,
- b) Personel sayısı ve statüleri hakkındaki bilgiler,
- c) Verilen hizmetlere ilişkin bilgiler,
- d) Karar alma, hizmet sunma ve politika oluşturma yöntemlerine ilişkin bilgiler,
- e) Kamuyu etkileyen kararlar ve gerekçeleri, politikalar, bunlar hakkında idare tarafından yapılan değerlendirmeler ve bu kararların alınmasına dayanak teşkil eden temel bilgiler ve veriler,
- f) Kayıt, dosyalama ve arşiv düzeninin tanıtımına ilişkin bilgiler,
- g) Şikâyet ve başvuruların yapılma usulü ve verileceği merci veya yetkili kişi hakkında bilgiler,
- h) İstatistik veriler, araştırma raporları, makaleler ve diğer belgeler.

Tablo 2. Kurumların İnternet Sayfalarında Bulunması İhtiyari Olan Bilgiler

	Teşkilat Yapısı	Görevler	Bütçe Gelir ve Giderleri Hakkında Bilgi ve Belgeler	Personel Sayısı ve Statüleri	Verilen Hizmetlere İlişkin Bilgiler	Kamuyu Etkileyen Kararlar ve Gerekçeleri	Kayıt, Dosyalama ve Arşiv Düzeninin Tanıtımı	Şikâyet ve Başvuruların Yapılma Usulü	İstatistik Veriler, Araştırma Raporları, Makaleler vd. Belgeler
ADYAMAN	+	+	+(2)	+(2)	+	-	-	+	+
AFYONKARA.	+	-	+	+(2)	+	+	-	+	+
AĞRI	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AMASYA	+	+(2)	+(2)	+(2)	+	-	-	-	+
ARTVİN	+	-	-	-	+	-	-	-	-
BİLECİK	+	+(2)	+(2)	+(2)	+	-	-	-	-
BİNGÖL	+(2)	+(2)	+(2)	+(2)	+	-	-	+	+
BİTLİS	-	-	-	+(2)	-	-	-	+	-
BOLU	+	+(2)	+(2)	-	+	-	-	+	+
BURDUR	+	-	-	-	-	-	-	+	-
ÇANAKKALE	+	+(2)	+	+(2)	+	-	-	+	+
ÇANKIRI	+	+	-	-	+	-	-	+	-
ÇORUM	+	+	+(2)	+(2)	+	-	-	+	+
EDİRNE	+	+(2)	+(2)	+(2)	+	+	-	+	+
ELAZIĞ	+	+	+(2)	+(2)	+	-	-	+	+
ERZİNCAN	+	+	-	-	+	-	-	+	+
GİRESUN	+(2)	+(2)	+(2)	+(2)	-	-	-	-	+
GÜMÜŞHANE	+	+	-	-	+	-	-	+	-
HAKKARİ	+	-	-	-	+	-	-	+	-
ISPARTA	-(1)	+(2)	+(2)	+(2)	+	-	-	-	+
KARS	+	+	+(2)	+(2)	+	-	-	+	+
KASTAMONU	+	+(2)	+(2)	+(2)	+	+	-	+(3)	+
KIRKLARELİ	+	-	-	-	+	-	-	+(3)	-
KİRŞEHİR	+(2)	+(2)	+(2)	+(2)	+	-	-	+	+
KÜTAHYA	+	+	+	+(2)	+	-	-	+	+
MUŞ	-	-	-	-	+	-	-	-	+
NEVŞEHİR	+	+	+	+(2)	-	-	-	+	+
NİĞDE	+	-	-	-	+	-	-	+	-
RİZE	+	+	+(2)	+(2)	+	-	-	+	+
SİİRT	-	-	-	-	-	-	-	+	275
SİNOP	+	-	-	-	-	-	-	+(3)	-
SİVAS	+	+(2)	+(2)	+(2)	+	-	-	+	+
TOKAT	-	+	-	-	+	-	-	+	-
TUNCELİ	+	-	-	-	+	-	-	-	-
UŞAK	+	-	-	-	+	-	-	+(3)	-
YOZGAT	+	+	-	-	+	-	-	+	+
ZONGULDAK	+	+	+	+(2)	+	+	-	-	+
AKSARAY	+	-	+	+(2)	+	-	-	+	+
BAYBURT	-	-	-	-	+	-	-	+	-
KARAMAN	+	+(2)	+(2)	+(2)	+	-	-	+(3)	+
KIRIKKALE	+	-	+	-	+	-	-	+(3)	-
BATMAN	+	-	-	-	+	-	-	+(3)	-
ŞIRNAK	-	-	-	-	+	-	-	+	-
BARTIN	+	+(2)	+	+(2)	+	-	-	-	+
ARDAHAN	+	-	-(4)	-	+	-	-	+	-
IĞDIR	+	+	-	-	-	-	-	+	-
YALOVA	+	-	+(2)	-	+	-	-	+	-
KARABÜK	+	+	+(2)	+(2)	+	+	-	+(3)	+
KİLİS	+	-	-	-	+	-	-	-	-
OSMANIYE	-	-	-	-	+	-	-	+(3)	-
DÜZCE	+	+	+	+(2)	+	-	-	+	+

1: Bağlantı çalışmıyor/hatalı yönlendirme/sayfa boş

2: Performans Programı/Faaliyet Raporu içerisinde yer verilmiş

3: Üyelik şartı

4: Eski tarihli doküman mevcut olduğu halde güncel doküman mevcut değil

Tablo 2’de, Yönetmelik hükümleri çerçevesinde bilgi edinme başvurularından kaynaklanan iş yükünün en aza indirilebilmesi amacıyla yayımlanabilecek diğer bilgi ve belgelerin, il belediyelerinin internet sayfalarında yer alma durumları gösterilmektedir. İhtiyari olarak yayımlanabilecek olan bilgilerden görevler, bütçeye ilişkin bilgi ve belgeler ile personel sayıları ve statülerine ilişkin bilgi ve belgeler genellikle internet sayfalarında doğrudan

yayımlanmamış, bu bilgilere performans veya faaliyet raporları içerisinde yer verilmiştir. Teşkilat yapısı, şikâyet başvuru yolları ve verilen hizmetlere ilişkin bilgiler, tüm il belediyelerinin internet sayfalarında bulunmamakla birlikte, bu bilgi ve belgelere yer veren belediyeler çoğunluktadır. İl belediyelerinin birçoğunun internet sayfalarında, istatistik veya araştırma raporu gibi bilgi ve belgeler yer almamaktadır. Kamuoyunu etkileyen kararların gerekçelerine yer veren belediye sayısı oldukça az iken; kayıt, dosyalama ve arşiv düzeninin tanıtımına ilişkin bilgileri kamuoyu ile paylaşan belediye bulunmamaktadır.

8. SONUÇ

Türkiye'de 51 il belediyesinin internet sayfaları üzerinde yapılan incelemede, Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik hükümleri gereğince bulunması zorunlu olan unsurların tamamına internet sayfasında yer veren belediye bulunmadığı tespit edilmiştir. Ağrı ve Çankırı Belediyelerinin internet sayfalarında ise, zorunlu olarak bulunması gereken unsurlardan yalnızca projeler yer almaktadır. Yönetmelik hükümleri çerçevesinde yapılan incelemede dikkat çeken bir başka husus da, sayfasında bilgi edinme başvurusuna yer vermeyen belediyelerin sayısıdır. 51 il belediyesinin 18'inin internet sayfasında, bilgi edinme başvuru butonu veya başvuru formu bulunmamaktadır. Bu 18 belediyenin yanı sıra; Kastamonu, Sinop ve Karabük Belediyelerinin internet sayfalarında bilgi edinme başvuru butonu yer almakla birlikte, başvuruda bulunabilmek için üyelik zorunlu tutulmuştur. Batman Belediyesi ise, bilgi edinme başvurusu için Başbakanlık İletişim Merkezi (BİMER) sayfasına yönlendirmektedir. Zorunlu unsurların geri kalanı incelendiğinde;

- Standart Dosya Planlarının 48;
- Meclis Kararlarının 13;
- Encümen Kararlarının 45;
- Mal ve hizmet alım/satım ihalelerinin 11;
- Projelerin 15;
- Yıllık Faaliyet Raporlarının 22;
- Denetim Raporlarının 49;
- Görev ve hizmet alanına giren konulara ilişkin mevzuatın ise 28 belediyenin internet sayfasında yer almadığı görülmüştür.

Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik hükümleri gereğince zorunlu kılındığı halde; standart dosya planları yalnızca 3 (Afyonkarahisar, Kütahya ve Sinop), denetim raporları ise yalnızca 2 (Afyonkarahisar ve Amasya) belediye tarafından internet sayfasında yayımlanmıştır. Belediye meclisince alınan kararlar 38 belediyenin sayfasında yer alırken, encümen kararlarına yer veren belediye sayısı 6'dır (Burdur, Çanakkale, Tokat, Yozgat, Zonguldak ve Kırıkkale).

Yönetmelik, zorunlu unsurların yanı sıra, kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyari olarak yayımlayabileceği bilgi ve belgeleri de düzenlemiştir. İhtiyari olarak yayımlanabilecek bilgi veya belgelerin hiçbirine yer vermeyen tek belediye Ağrı Belediyesi iken; belgelerin tamamına yer veren belediye bulunmamaktadır. İhtiyari olarak yayımlanabilecek bilgi ve belgeler arasında sayılan "kayıt, dosyalama ve arşiv düzeninin tanıtımı" ise, hiçbir belediyenin sayfasında yer almamaktadır. Bununla birlikte; ihtiyari olarak yayımlanabilecek belirtilen bu bilgi ve belgeler, genellikle internet sayfalarında doğrudan yer almamış, ilgili belediyelerin Performans Programları veya Faaliyet Raporları içerisinde yayımlanmıştır. Örneğin personel sayı ve statülerini paylaşan 25 belediyenin tamamı, bu verilere performans programı veya faaliyet raporları içinde yer vermiştir. Benzer şekilde; istatistiki veriler, araştırma raporları vb. unsurlara 27 belediye internet sayfasında yer verirken, bu belgeleri performans programı veya

faaliyet raporu dışında yayımlayan belediye sayısı yalnızca 7'dir (Amasya, Bolu, Elazığ, Erzincan, Muş, Yozgat ve Karaman). Yine aynı şekilde; 29 belediyenin internet sayfasında görevler bölümü yer almış, bu bilgilere 13 belediye performans programı/faaliyet raporları içinde yer vermiştir. Bütçe gelir ve giderlerine ilişkin belgeleri yayımlayan 26 belediyenin 17'si, bu belgeleri performans programı veya faaliyet raporu içerisinde yayımlamıştır. Her ne kadar belediyelerin internet sayfaları aracılığıyla bu bilgi ve belgelere ulaşılabilir olsa da bu erişim doğrudan sağlanmamaktadır. İnternet sayfalarında yer alabileceği belirtilen bu bilgi ve belgelerin; doğrudan internet sayfasında değil çeşitli dokümanların içerisinde yer alması, bilgiye erişimi zorlaştırıcı bir etki yaratacaktır. Belediyelerin birçoğu, kamuyu etkileyen kararlarının gerekçelerini de kamuoyu ile paylaşmamıştır. 51 il belediyesinin 46'sı, internet sayfalarında bu belgelere yer vermemiş olup, alınan kararların gerekçeleri yalnız 5 il belediyesi (Afyonkarahisar, Edirne, Kastamonu, Zonguldak ve Karabük) tarafından internet sayfasında yayımlanmıştır. İhtiyari olarak yayımlanabilecek diğer bilgi ve belgelerden; teşkilat yapısı 9, verilen hizmetlere ilişkin bilgiler 8, şikâyet ve başvuruların yapılma usulü, ilgili merci veya yetkili kişi 11 belediyenin sayfasında yer almamıştır. Bunun yanı sıra 9 belediyenin internet sayfasında şikâyet ve başvuru yapılabilmesi için üyelik şartı bulunmaktadır.

Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde 51 il belediyesinin internet sayfası üzerinde yapılan inceleme; oranı değişmekle birlikte tüm il belediyelerinin bilgi edinme hakkı bağlamında eksikleri olduğunu ortaya koymuştur. Bilgi edinme hakkı kapsamında kamuoyu ile paylaşılması zorunlu olan veya ihtiyari olarak paylaşılması mümkün olan bilgi veya belgelerin çoğu, belediyeler tarafından yayımlanmamaktadır. Şeffaf ve hesap verebilir yönetim anlayışı ile bağdaşmayan bu durum, yönetimin hesap verme sorumluluğunun tam anlamıyla yerine getirilmediğini ortaya koymaktadır. Belediyeler, mevzuat gereği zorunlu tutulmasına rağmen, temel nitelikli kararlarını, ihale süreçlerini, projelerini, faaliyet raporlarını ve denetim raporlarını kamuoyu ile paylaşmaktan kaçınmaktadır. Bu durum, Bilgi Edinme Hakkı Kanununun amaçları arasında sayılan açıklık ilkesi ile bağdaşmamakta, yasal düzenlemelere rağmen birçok kritik sürecin gizlilik içinde yürütüldüğünü ortaya koymaktadır. Yönetimin hesap verme sorumluluğunun yerine getirilmediği ve yasal düzenlemelere rağmen yönetsel süreçlerin fiilen gizlilik içinde yürütüldüğü mevcut durumda; bilgi edinme hakkının tam anlamıyla kullanılabileninden bahsetmek oldukça zordur. Bilgiye erişimin kısıtlanması ve hatta engellenmesi, aynı zamanda yönetime katılımın, dolayısıyla yönetişimin önünde ciddi bir engel niteliğindedir.

KAYNAKÇA

- AKILLIOĞLU, T. (1991), “Yönetimde Açıklık-Gizlilik ve Bilgi Alma Hakkı”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Cilt 46, Sayı 3-4, Haziran-Aralık.
- BALL, C. (2009), “What is Transparency”, Public Integrity, Vol. 11, Issue 4, ss. 293-308.
- BİLGİN, K. U. (1995), “Kamu Yönetiminde Kaliteli Hizmet Anlayışı”, Kamu Yönetimi Disiplin Sempozyumu Bildirileri, Cilt 1. TODAİE, Ankara.
- CEYLANOĞLU, N. (2006), “Vatandaşın Değerlendirmesi”, Vatandaşın Bilgi Edinme Hakkı Uluslararası Konferansı Konferans Tutanakları, İstanbul: TESEV Yayınları.
- EKEN, M. (2005), “Gizlilik Geleneğinden Şeffaf Yönetime Doğru”, Amme İdaresi Dergisi, Cilt 38, Sayı 1, ss. 113-130, TODAİE, Ankara.
- EKEN, M. (1994), “Kamu Yönetiminde Gizlilik Geleneği ve Açıklık İhtiyacı”, Amme İdaresi Dergisi, Cilt 27, Sayı 2, ss. 25-54.
- FINDIKLI, R. (1996), “Yönetimde Açıklık-Açık Yönetim”, Türk İdare Dergisi, Yıl:68, Sayı 412, Eylül, ss. 103-110.
- FOX, J. (2007), “The Uncertain Relations Between Transparency and Accountability”, Development in Practice, Volume 17, Issue 4-5, ss. 663-671.
- GÜRAN, S. (1982), “Yönetimde Açıklık”, İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, Cilt 3, Sayı 1-2, ss. 101-112.
- HIZ, Y. ve YILMAZ Z. (2004), Bilgi Edinme ve Dilekçe Hakkı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- İYİMAYA, A. (2003), “Bilgi Edinme ve Verilere Ulaşma Özgürlüğü”, Ankara Barosu Dergisi, Yıl: 61, Sayı 1, ss. 41-47.
- KARAMAN, Z. T. ve ATAK Ş. (1996), “Kamu Yönetiminde Gizlilik Faktörünün Çevre Korumacı Politikalara Etkisi”, Türk İdare Dergisi, Yıl 68, Sayı 412, ss. 111-129.
- ŞENGÜL, R. (2008), Bilişim Çağında Şeffaf Yönetim, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- KAYA C. (2005), “Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Resmî Belgelere Erişme Konusunda Üye Devletlere Tavsiye Kararı Rec (2002) 2”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Yıl 18, Sayı 58, Mayıs-Haziran, ss. 189-194.
- ROBERTS, A., S. (2000), “Less Government, More Secrecy: Reinvention And The Weakening of Freedom of Information Law”, Public Administration Review, Volume 60, Issue 4, July/August, ss. 308–320.
- SCHEDLER, A. (1999), “Conceptualizing Accountability”, The Self-Restraining State: Power and Accountability in New Democracies, Ed. Andreas Schedler, Larry Diamond and Marc F. Plattner ss. 13-28, Lynne Rienner Publishers, Colorado.
- TANSEN, A. (2006), “Bilgi Edinme Hakkının Evrensel İlkeleri”, Vatandaşın Bilgi Edinme Hakkı Uluslararası Konferansı Konferans Tutanakları, TESEV Yayınları İstanbul.
- UZUN T. (2005), “Kamu Yönetiminde Değişim ve Bilgi Edinme Hakkı”, S.Ü.İ.İ.B.F. Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Yıl 5 Sayı 9, Nisan, ss. 229-256.
- YILDIRIM, İ. (2004), “Kamu Yönetiminde Açıklık ve Bilgi Edinme Hakkı Kanunu”, Hukuk ve Adalet, Sayı 2, ss. 79-95.
- YILDIRIM, R. (1998), “İdare Hukuku Açısından Bilgi Edinme Hak ve Özgürlüğü”, Başbakanlık İdari Usul Kanunu Hazırlığı Uluslararası Sempozyumu, Ankara.
- Yönetmelik (2004), Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik, T.C. Resmî Gazete, Sayı: 25445.